

MALANJA

2-näytöksinen ooppera, säv. Esko Alanen

Libretto Heikki Turusen romaanin ”Kuokka ja kannel” mukaan, laatinut säveltäjä

Roolit

Malanja	sopraano
Seppo, rajavartija	baritoni
Outi	mezzosopraano
Manja / Larja	sopraano
Paldanius, rajavartija / Joroh, seppä, Malanjan mies / Abroi, vanha ukko	bassobaritoni
Pedri / Pappi	tenori
Paša, kulkukauppias ja ennustaja / Klaudia, Manjan ystävä	altto
Nimeämättömiä henkilöitä	
Kuoro	

Seppo, Paldanius ja Pappi ovat suomenkielisiä, muut karjalankielisiä.

Synopsis

1. Näytös

Eletään 1920-lukua Itä-Karjalassa, Suojärven kunnan ns. ”Hyrskylän mutkassa” olevassa Hyrskylän kylässä. Raja Venäjän kanssa on rauhaton. Rajavartiostoon on komennettu lieksalainen rajavartija Seppo Tuononen. Kuoro kuvailee maisemia Sepon matkatessa paikan päälle.

Seppo ottaa esiin kirjeen rajavartija-ystävältään Paldaniukselta, jossa kerrotaan Tumanoffin Outi-nimisestä neidosta, joka on kirjoittajan mukaan ”kuin luotu hänelle”. Outi on opettajaseminaarin käynyt, mutta kesätöissä vartioston keittiössä.

Tultuaan perille Seppo kohtaa häitä juhlivaa väkeä, ja hetken päästä tien risteyksessä kysyy neuvoa Malanjalta, joka on lähtenyt häistä kyllästyttyään miehensä seppä Jorohin ryyppäämiseen ja muiden naisten viekoitteluihin. Malanja on iloinen kun saadaan yksi rajavartija lisää rauhattomalle alueelle jossa lähellä väijyvät venäläiset aiheuttavat pelkoa. Seppo ja flirttaileva Malanja tuntevat vetoa toisiinsa. Malanja kertoo myös Tumanoffin perheestä joka asuu, Outi mukaan lukien, samassa isossa karjalaistalossa kuin Malanjan perhe.

Malanja on pyykillä laiturilla, mukana 6-vuotias Johannes. Malanja menee tuvalle ripustamaan pyykkiä ja Johannes jää rannalle. Tuvassa on Joroh toipumassa häistä. Johannes putoaa veteen. Kauempana on miehiä jotka huomaavat sen ja rynnistävät pelastamaan. Johannes saadaan pois vedestä mutta on jo tajuton ja luullaan kuolleeksi. Hetken päästä Johannes kuitenkin virkoo. Sivummalla Pedri ja Larja kommentoivat tapahtunutta.

Manja kokee Johanneksen pelastumisen Jumalan ihmeteoksi, mutta myös hänen putoamisensa veteen rangaistukseksi synneistään. Seuraavan laulun aikana Malanja muuttuu koreilevasta karjalaisnaisesta uskovaiseksi, mitä kuvataan vaatteiden vaihdolla.

Seppo tulee töihin rajavartiolle, ja tapaa Paldaniuksen. Pohjalainen Paldanius varoittelee Seppoa tuottamasta Outille pettymystä. Paldanius poistuu ja paikalle tulee Outi. Syntyy keskinäinen ymmärrys luterilaisen Sepon ja ortodoksi Outin välille, ja heti seuraavassa kohtauksessa tanssitaan jo häävalssia.

Outi ja Seppo ovat ortodoksisissa hautajaisissa. Outi ihmettelee miksi Seppo katselee vain Malanjaa eikä vainajaa. Seppo hätäpäissään tulee sanoneeksi, että Malanja melkein ”kaulaan kapsahti” Sepon kysyessä tietä. Outi hieman pahastuu, mutta saman tien alkaa kehuaan serkkutyttöään kaikin tavoin, kuten myös Jorohia.

2. Näytös

Malanja on tuvassa Jorohin kanssa, sylissään vastasyntynyt lapsi. Kertoja kuvailee synnytystä. Malanja laulaa tuutulaulua lapselle ja ennustaa, että lapsi tulee olemaan aivan erityinen. Nimeksi tulee Manja.

Povari-kulkukauppias Paša tulee Malanja perheen luokse. Manja on nyt 5-vuotias ja ihmettelee asiaa pöydän alla. Paša yrittää myydä koreita vaatteita ja ennustaa rahasta, mutta Joroh pilan päiten ensin kieltäytyy antamasta rahaa. Paša suuttuu ja langettaa kamalat kiroukset, minkä jälkeen Joroh peruu puheensa. Pašasta tulee taas itse ystävällisyys. Ihmettelee vielä, että ”herran angeliko” siellä pöydän alla on ja ennustaa Manjalle. Paša lähtee ja Manja ja Malanja jäävät ihailemaan lahjojaan.

Talkootyönä tehty kylän Tsasouna on valmistunut ja vietetään sen vihkiäisiä.

Malanja ja Joroh keskustelevat tuvassa. Malanja on huolissaan tulevasta synnytyksestään. Joroh lupaa viedä nyt 15-vuotiaan Manjan Valamoon pyhiinvaellusmatkalle. Sitten nukahtavat. Malanjan näkynä paikalle ilmestyy parrakkaaksi Shemeikaksi pukeutunut Seppo joka alkaa vietellä Malanjaa. Malanja ajaa Sepon pois, heräten oikeasti.

Joroh ja Manja ovat matkalle Valamoon. Mukana on muitakin ihmisiä jotka taivastelevat kaiken suuruutta ja ihanuutta. Manja asettuu papin eteen ja tekee synnintunnustuksen. Pappi yllättäen kysyy Manjalta mikä hänen äitinsä tila on. Manja pelästyy, ja pappi kehottaa palaamaan mahdollisimman nopeasti takaisin kotiin.

Joroh ja Manja tulevat kotiin, jossa Malanja on kuollut synnytykseen. Manja on aivan poissa tolaltaan. Haluaa tietää mitä on tapahtunut, ja hänelle kerrotaan Malanjan toivomuksesta, että jos lapsi on poika, on nimeksi tultava Seppo, jos tyttö niin Silja. Klaudia on juuri kommentoimassa sitä, mutta Manja keskeyttää, ja sanoo, että ”Seppo” tulee isänsä ammatista. Outi kertoo, että Silja tulee ”Sillanpään kirjusta”. Jo rauhoittunut Manja ymmärtää, että hänen on huolehdittava pikku Siljasta, ottaa hänet syliinsä ja laulaa valoisan kehtolaulun.

MALANJA v2

Ooppera

Teksti Heikki Turusen romaanin ”Kuokka ja kannel” mukaan.

Karjalankielen asiantuntijana toiminut Timoi Munne.

BOLD-fontilla kirjoitetut tekstit on tarkoitettu puhuttavaksi.

1. NÄYTÖS

Kohtaus 1. SEPON TULO

Kankaalle heijastetaan kuva kartasta jossa näkyy Hyrsylän mutka. Laulun aikana maisemakuvia.

Kuoro Lääninrajalta itään maakunnalle leimallinen vaarojen aallokko alkoi tyyntyä.

Vaaroja toki riitti, mutta ne loivenivat pehmeäpiirteisiksi selkosiksi.

Kyläasutusta, vastaantulijoita oli vasta Vegaruksessa – lautareunaisissa rattaissa mustanpuhuva partaukko, isomekkoinen huivipääeukko ja liuta jurosti katsovia lapsia.

Muuten ainoa ihmiselämän merkki peninkulmien taipaleella oli jokunen kaskisavun riepale taivaanrannalla, kesäksi pysähtynyt puusavotta.

Ääretön metsien, soiden ja virtojen maa, mannussaan jäkälänhallava sydänmaan leima, huokui autiutta.

Suopursun ja rahkasammalen happamalle lemahtavien soiden perällä siinteli matalarantaisia erämaajärviä raukeasti vilkkuvin päivänsilloin.

Naavankarvaisista havutureikoista kiilsyvä mustia lampia kuin väijyviä silmiä, majava näkyi kaataneen haavan puronsuun ylle.

Kuusikon kolkosta pilkotti aarnihonka, järkähtämättä tuulissa seisova kilpikaarnainen puutorni.

Kelonkuve näreikön hämärässä kummaili silmissä aaveena, tuulenkaadon juurakko hyökkäsi karhuna.

Autereissa värjyvä ylämaa tuntui olevan lähellä.

Venäjän lähestyminen jotenkin tuntui palonkitkuisessa ilmassa koko ajan.

Musiikkia jonka aikana kuoro poistuu. Kankaalle heijastetaan vanha kirkko hautoineen, kuorolaisia kulkee hautojen ohi laulaen nimiä:

Marfa Serafima Ploigu, Ivan Terentei Schemeikka, Uljana Onusfrius Borokka, Vassa Sinaida Bomba, Jegor Fedotta Ljokkoi...

Musiikki muuttuu astetta huolettomammaksi. Seppo tulee pyörällä, pysähtyy ensin lukemaan karttaa, lukee sitten kirjeen:

Seppo Jätä hyvä mies se Savo, tule Karjalaan. Suokorpi vilisee ryssää ja karhua, mutta siitähän sinä rajasusi pidätkin. Kaunottaria suorastaan on tyrkyllä. Tyttöystäväni sisko, eräs Tumanoffin Outi, on kuin luotu sulle. Samallinen runoja lukeva hönttikin. Sinisilmä, liinatukka, jostain syystä naisihanne täällä on vaalea. Bolsevikkien ampuman opettajan tytär muuten.

Kohtaus 2. HÄÄT, SEPPO TAPAA MALANJAN

Ihmisiä ryntää lavalle, on hääjuhlat, tanssitaan ja lauletaan, haitari ja balalaikka soi. Joroh vikittelee jotain naista, Malanja osoittaa mimikoiden paheksuvansa tätä, vaikka toisaalta itsekin flirttailee jonkun kanssa. Vähitellen ihmiset poistuvat, Malanja jää yksin lavalle istuskelemaan. Seppo tulee pyöränsä kanssa.

Malanja Minä kasson kembo tulou vintouhkan kel, a suomelaize rajavardijoi ollah. Passibo, passibo ylen äijäl. Tulgua terveh. Kaglast teköö miel ottoa.

Seppo Siitä vaan. Ei ihan joka mutkassa pyöri Kalevalan kaunottaria kaulailemassa. Ainoja tai... Vain Pohjan neitikö rouva lienee, on niin tumma ja tulinen.

Malanja Kalevalan kaunottarista en tiijjä, vai myö Suojärven akkuraiskat ollah kodvan rukoiltu liseä vartijoita turvaksi ven'alaista vastah.

Seppo No ei vaineskaan. Riittää kun rouva neuvoa tien vartiolle.

Malanja Tääl häi vardivoi joga puolel. Ven'alainen amputah suomelaista ristikansoa mezän lymöstä. Mennyt talvelgi vardoizijan Taivasseläs. Väittivät a hiihetäh heijjän puolel. Heinänruatoh ei ole menua ilman omua pyssymiestä.

Seppo Tiijetään, voi voi. Just siks tässä ollaankin. Mutta jos rouva nyt neuvoisi sen...

Malanja A kuspäi uuzi rohkei rajaritari tulou meijän eloksie suojuamah?

Seppo Megrin vartiolta. Ilomantsista. Ei sen kauvempaa. Siirrokki. Ritaripa hyvinkin... hehe.

Malanja Herru siunoa! Sieltä asti, polgupyöryl vielä, da vintouhkun kel.

Seppo Ja tie vasta Hautavaaran lossille. Senkin lossivahti kokosi irtopuista rantapusikossa, kun näki matkamiehen. Varotoimi, vakoojat ja...

Malanja (nauraen) Nengoista doroguo myö ollah kullettu. Hyvä oli enne eleä, Salmin pogostal suorah piästiin. Siliet dorogat Tulemajärvel da Petroskoihin. Nygöi ei luba mennä. Ven'ah ampuu, libo vangis koppoa.

A miltäbö tämä turmeluksen pezä tuntuu ensinäkemäl, tointaako vardoikse?

Seppo Mikä ettei. Tosi nätti kylä. Vaikka ette työ taija hirveän rikkaita olla. Sammaa nälkäkorpee kuin Pohjois-Karjala. Siellä vaan soi hanuri ja mandoliini, täällä kannel ja sirmakka. Vai hiijenkö taljangaks työ höpelöt sitä sanotte.

Malanja Nenga myö elämmö teäl Hyrsylän mutkas.

Seppo Hyrsylän mutkapa hyvinnii...

Malanja Niin myös sidä sanommo. Tämän hierun mugah.

Seppo Hierun...?

Malanja Kylän, karjalaikse.

(lyhyt tunnelmallinen tauko juttelussa)

Malanja Mintäi juur tänne rajavardoikse? Luoiansellän taakse, hengensä kauppal?

Seppo Sitä ainoaa oikeeta Karjalaa ettimässä.

(Virsuissa köpittelevä vanha ukko kävelee ohi)

Ukko Tyhjä roadua ni midäh. Voina tulou. Ven'a ottaa da vie.

Malanja Nekkosen Abroi, omaloaduine vahnupoigu. Pa'istah profeetaksi. Nuo sanat häi pagisoo kaigil, vaiku olis kui dielot hyväl mallil. Ei aja partoa. Voina tulou yhtelläh muga.

Seppo Jaa, jaa. (Viitaten tanssilavan suuntaan) Tuolta tulossa, niin kuin rouvakin, vai...?

Malanja Da, sugupereh prihan svuadbat.

Seppo Mutta... näin alkuillasta pois. Ei ollut hauskaa, vai...?

Malanja No ukko juomah syöntyi toisten humalniekkoin kel...

(Taas vähän taukoa)

Seppo Vai Hyrsylän mutkaks työ tätä... ihmevinkura. Hutikassako rajakomissaarit aikoinaan toikkaroivat.

- Malanja Joku verokiistu vaiku. Pitky tsoakkuin. Luboan pa'ista ku tulette viarasil käymäh. Tervehtulemoa. Kouffit keitämmö.
- Seppo Niikö. No kiitos kiitos. Pitäis tietää missä rouva asuu? (Malanja näyttää lähellä olevaa isoa taloa) Tuo! Ei kai...
- (Ojentaa kätensä Malanjalle) Rajasotamies Seppo Tuononen, rouva...?
- Malanja Breloi. Malanja. Ei onnuakko migäh rouva. Moanroadain da sepän muzoi. Pa'istah myös Sepän akakse. Toitsi kerdua Sepän Malanjaksi.
- Seppo No jo on, kun noin komean kartanon emäntä pyytää kylään.
- Malanja Kartano muga... Keskikokoini karjalantalo. Novgorodilaistalo. Sukulaizii eläy saman katon oal. Nadon kodipereh, Tumanoffit.
- Seppo Ei niissä Tumanoffin tyttärissä satu olemaan ketään Outi-nimistä?
- Malanja Semmoni vaalie, ylen tsoma?
- Seppo No tuota, ööö...
- Malanja Mintäh ei. Ukon sizaren tyttärii viel. Rajavartiol roandis. Vai mikse sinä seukkutyttöi tiukkoat, kus hänet tiijät?
- Seppo Satuinpä vain kuulemaan. (Lähtee pyörällä)

Kohtaus 3. JOHANNEKSEN PELASTUMINEN

Malanja on pyykillä laiturilla, mukana 6-vuotias Johannes. Menee tuvalle ripustamaan pyykkiä. Jossain makaa Johor hääkrapulassa.

- Malanja Sengi ryögäleh. Lähtenyzit iäreh ruadajien silmispäi.
- Johor Ga jovvan täs konzugi. Voinnuzithäi sinägi olla enämbäl rauhas.
- Malanja Vai rauhas! A kuibo nämä pezosovat sit? Ičessäh ei azuta. Ainos minule pidäy kai ruaduo, mužikas ei ole ni mih, paiči svuadboi plässie ja juvva.
- Johor Ei sidä joga päiviä svuaboi nämil čuril ole. On aigu pruaznuija, aigu huogavuo. Dielot ozitutah, hyvä dovarissu.
- Malanja Dovarissu! Vot on juavoli.

Malanja jatkaa pyykkien ripustamista. Huomio kiinnittyy laiturille, jossa Johannes putoaa veteen. Kauempana miehiä jotka näkevät putoamisen.

Miehet **Hosbodi vardoiče, brihaččuine on vien varas, pidäy pellastoa, sovvakkua, sovvakkua!**

Joku mies hyppää veteen ja nostaa tajuttoman Johanneksen. Kantaa hänet Malanjan luokse.

Miehet Sai poijan viespäi, a toinah hätkestyi, brihaččuine toinah on jo kuolluh.

Malanja Hosbodi avvuta! Nygöi pimevyi, kai on loppu, voi hyvä Jumal...

Miehet jatkavat: "a toinah hätkestyi, brihaččuine toinah on jo kuolluh" (lienee myöhäistä, poika taitaa olla jo kuollut). Musiikki muuttuu vähän valoisammaksi. Äkkiä Malanja ryntää pyykkituvasta vettä kakiseva Johannes sylissään. Miehet jatkavat "toinah yhtelläh pellastui." (taisi sittenkin pelastua).

Kuoro Kristos tullah... Passibo Suurel... Kristos tuli da havahuttai hengil... Herra armahtua reähkän luatijoa... Passibo Iguini Neitsyt, Emä-Moarii... pasibo Jumalal...

Malanja poistuu Johannes sylissään. Sivummalla istuvat Pedri ja Larja.

Pedri Diivittävy dielo, Malanjan brihaččuine pellastui. Loppu hyvin, kai hyvin.

Larja Vaiku toinah ei Malanjan kohtas, kuulus gu olis vägi šokis, ollougo piäkul'l'ukas kai putilleh?

Pedri Kuolluzis havaččumine, nenga häi lujitti, gu on tapahtunnuh. Da brihaččuizen vedeh pakkumine on suudo riähkähizis mielis.

Larja Oi naine-rašku.

Malanja tulee. Seuraavien repliikkien aikana vaihtaa vaatetuksensa merkiksi elämänasenteen muutoksesta.

Malanja Herran roandei. Kristoksen ihmetekoi.
Samal kerdua nagazaani riähkän loajinnas.
Isse en muista mitä, kebjeimieline akkarukka, melgeh kui Humu-Anni.
Itkun kel olin pajattanut: elä rakas hozpodi viel muldu poigoa pois vie.
Eikä häi vienyh, kuolehis herätti kui Lazaruksen bibliissä.
Passibo ylen äijäl, passibo Suurel...

Kohtaus 4. VARTIOTUVASSA

Kevyempää musiikkia, jonka aikana lava vaihtuu vartiotuvaksi. Tuvassa Seppo, Paldanius on vähän tuvan ulkopuolella.

Paldanius **Rajasotamies Tuonoson ensimmäinen yö vartiolla oli pitkä ja yksinäinen, eikä hän matkan rasituksista huolimatta meinannut saada unta tietä neuvoneen unelmien naisen kuvan välkkyessä mielessä. Vain palavasti ajatteli Malanjaa ja tämän kuumaa katsetta.**

Paldanius astuu tupaan.

Paldanius Hoi rajahirmu, eikö uni ole maistunut ensimmäisenä yönä.

Seppo On tässä aika paljon ajateltavaa...

Paldanius Joko kuulit, taisimme eilispäivänä pelastaa mustan ryssähempukan pojan hukkumasta virtaiseen salmeen. (Katsoo merkitsevästi Seppoa, ilmeisesti tietäen Sepon ja Malanjan tapaamisesta)

Seppo Ai jaa, oli siis hyvinkin musta ryssähempukka. Joo, ehdittiin jo tutustua.

Paldanius Yksi juttu muuten. Suojärven vahvin mies sen siippa. Seppä. Kuulua Breloin voimamiessukua. Hyökänneen karhun kellistänyt kirveellä salosavotalla. Unhoota hyvä mies se mustalaasen näköönen letukka, kun vielä on pää hartioilla. Älä tuota pettymistä meidän vartioemäntä Outille. Tuloo kohta aamuvuoroon. Sanoonu sille sust notta olet uskovaanen lukutoukka. Lukoo vuoronperään Kalevalaa ja Raamattua, kun me lyörähän lappua pöytähän.

Seppo Ai ihan noinko menit sanomaan.

Paldanius Sortavalan kuulun seminaarin kasvatti hää on, se meidän Outi, opettaja, täällä vain kesätoissa. Viisas, ja kaunis kun aamuinen kaurapelto...

Keskeytyy kun Outi tulee, vähän musiikkia ennen seuraavia repliikkejä. Paldanius poistuu, Seppo menee hämilleen kun Outi alkaa laittaa kuppeja pöytään tms.

Seppo Tuononen, Tottelee nimeä Seppo.

Outi Tumanoff. Outi, karjalakse Eudokia.

Seppo Moneltako kultaletti pikkulotta pääsee hommista?

Outi Mitäpä häi kaikenloatuizil runoiliil kuulutah. Hos pikkulotta olisinkin. Vaan mistäpä oot tullu, mitäbö oot miehiäs?

Seppo Kaksytkol. Syntynyt Juuassa. Kohtalaisen suuren sukutalon paskapoika.

Isäukko valkokaartissa Karjalan rintamalla, ja suojeluskunta-aktivisti.
Äiti Repolasta Lieksaan tulleen reppuryssän tytär.
Lempiharrastukset eräntynti, lukeminen.
Kalevala, sotahistoria. Joko riittää?

Outi Hm. Valistunut musikki, vaiku vääräuskone.

Seppo "Vääräuskoinen" vain isän puolelta.
Äiti vienankarjalaista ortodoksisukua.

Outi No jaa. Mut mintäh just Hyrskylän mutkah, ainuvan hengen kaupat?

Seppo Kihlattu Ilomantsista jätti. Päätinpä vaihtaa maisemaa.
Ortodoksi oli, kirkkokuorossakin lauloi...

Outi Kaksinaamainen sinisilmä kaunotar, yöt miesten kaulassa,
päivät kuorossa kailottamassa "hospotipomiluijaa".
Kreikkalaiskatolisen ristikansan perikuva, siinä midäh sen kummempoa.
Jotenkin samassa paha ja hyvä, pahakehno ja pyhimys. Narttu ja Madonna.

Seppo Sinäpä sen sanoit. Nin aattelin Annistakin kun ensikerran näin, jotta köyhä kansantyttö, vaan
kuningattaren ryhti ja käynti.

Outi Vaan mitäpö muuten minusta oattelit ku näit enskertoa.
Olenko ees tsomempi kui se Mergijärven narttu?

Seppo No, kauniimmat silmät kuin Annilla.
Sulla ne leimuaa kuin tenttutuli, niin olet pahanilikinen eukko.
Varmaan jäisit kynsistä kiikkumaan, jos seinälle nakkaisi.

Outi Miten lyyrillisesti sanottu, ruotsiprihan ryökäle.
Mispä tabuammo puzilleh, kodvan aigua, da ilman hoppuu?

Seppo Keksi sinä ja ilmoita.

Outi poistuu, kuitenkin ehtii laittaa kirjelapun Sepon taskuun. Seppo ottaa sen ja lukee.

Seppo **"Paritanssit Jugakosken lavalla elokuun viimeisenä lauantaina.
Mulla on vapaata ennen lähtöä Sortavalaan. Toivottavasti saat sinäkin. Ilmoita heti kui kävi.
N'oppuloi, mielitiettyäni, jota minä suvaitsen ylen äijäl. Outi"**

Valssi alkaa soida, lava muuttuu tanssilavaksi. Outi tulee ja alkavat tanssia.

Seppo Hittooko viestilapun "noppuloi" ja "suvaitseminen ylen äijäl" tarkoittaa?
Etkö tosiaan muuta kun suvaitset meikäläistä, siedät jotenkuten?

Outi Suukkoja tietenkin, da suurta rakkavut. "Äijäl" on karjalaksi "paljon".

Seppo Suukosta puheenollen...

Outi Embä tjijä, vai jos luboat runon lausua, ni duumaitsemmo.

Seppo "Tuojoin tulehen kauan, liikuttelin lieden puita,
ajattelin armastani, muistin mustakulmaistani"

Outi Ihana, Eino Leinoa. Vaan valgiehan mie olen...
Ketähän se nyt oikein... kelläs likal täällä nyt olikann mustat silmät da kulmat...?
Mutta olgoh nenneheksi...

Halaavat. Sitten lava pimeäksi.

Kohtaus 5. HAUTAJAISET

Valot, lavalla on avonainen ruumisarkku.

Outi Mies jäi Lisman sahalla vyöryvän tukkikasan alle. Tunsin hänet, lapsuudenystävä.
Nyt saat tutustua yhteen ristikansan kauneimmista toimituksista.

Itkijänaiset Izvoilikkoi ihanais Spuassaisein,
blahostavikkoi kallehet syndysein,
izvoilikkoi ihanat syndyiseni,
vastaelgoa ihalat sendisein liinan valgian ker.
Tunnustelgai tuohuistuluisen kera,
pyhäin mirhamoin savusien kel,
viehкотettui dorogaisii myöten viettäikää,
kuletegoa kuzoin kujozie myöde,
kuldaiset avaelkoa Abraman aiguiset verähyt,
vieretelgeä vinogrannoit veräjyt...

Outi Ellendätkös, kuldu?

Seppo Noin joka kolmannen sanan,
Pyytää rukoilemaan tuohuskynttylöiden ja suitsekkeiden voimin
jotta Pedrillä ois hyvä Aabrahamin helmassa.

Outi Oigieh, osapuulte. Kargie rajan priha da jevangelisluterilaine.
Mutta mikset pogoinjeikka kasso, vaiku Sepän Malanjoa?

Seppo (hätkähtäen)

on niin... jotenkin muuttunut.

Vakava ... Kesällä hyvä kun ei kaulaan kapsahtanut, kun kysyin tietä vartiolle.

Outi

Uskovaini emändy kazo. Ai niin ethän sinä tjiijä go...

Sil hetkel häi sai nostatuksen ku Johannes oli upohuksis...

(vasta käsittäen) Kaglah kapsahti ko sinä...!

Seppo

No ei nyt ihan, mutta tuota...

Outi

Ja mielidyit muga, niingö musikat tuohon...

sen takia et ole pa'issu? Potsi. Samallinen pässi kui muutkin.

Seppo

jos vähä ihastuinkin, niin mitäs siitä.

kuin ainut oikee Karjala olisi tullut vastaan naisen hahmossa.

Outi

Ja minussa ei? Mibo miussa tuli sinua ruotsinpaskoa vastah?

Seppo

Perhana sun kans...

Sanovat vähän hempukaksi.

Outi

Eikä ole. Seukku on ihanimpie riskikanzoi midä tjiijän.

Moine iloluondine vai... ja pajoa da romantiekkui pidäy olla elos...

Seppo

No eikös Joroha sitten...

Outi

Ai mikse tivuat ni tarkah, onko häi nji tärkei?

Naisih menii. Da viinah. Roataakin pontikka mezäs,

da myvväh ja markkinoilla mezänkoajil.

Muuten ei ni midä vigoa. Ahkera musikku,

kai ajjat pajal roataa ku ei millon viinua koaji da naisis hyppie.

ei heil pal toroa da riidua pietä. Ei nygöi ainaskaan.

Uskovaini naine, kai Jumal andieks antai.

2. NÄYTÖS

Kohtaus 6. MANJAN SYNTYMINEN

Tuvassa. Malanja lavalla tyttölapsi sylissään. Joroh istuu tuolilla lehteä lukemassa.

Kertoja

Pajalanmäen naapurustossa oli sinä keväänä kaksikin perheelisäystä. Tumanoffin puolelta kuului parikuisen tyttölapsen kitinöitä, heinätyöt oli alullaan ja kuivuvan nurmikasheinän tuoksu tulvi sisätiloihinkin, kun tuli kyläseppän emännän synnyttämisen aika.

Terve tyttö päästi ensiräjäisynsä karjakeittiön lattialla ilman kenenkään apua, yllättävän helpon synnytyksen jälkeen.

Malanja tunsu kotikylän taivaskattoiseksi luonnonkirkoksi, sydänkesän äänet sen kellojen pauhuksi ja heinäniitoksen tuoksun Libanonin seetrien pihkasta tehdyksi suitsukkeeksi.

Malanja Liiliko liili linnunpoigua,
liiliko liili isse linduo-ko,
elä itke ihalaisein,
elä surusil suukkie suitsi

Malanja Johor kuule, midägi čuuduo tapahtui,
konzu vein tämän takan vie verdy valuen, pihal.
Lapsi silkeskie heityi kirrunnan da jäi tuijottamah taivahan lageh.
Se on merki, lapsi on ylen omaluaduine, muga kui Seesjärven buabo,
kudai maltoi virššittiä da tiezi verenazetuskuččudat jo nelivuodizennu.
On annettu meile sanomah julgi karjalazien
yhtehkuulumine muan rajojen piäliči vieron kauti.
Senkin takia nimeksi pidäy laittoa Manja. Paatelan baban mugah.

Joroh Rusgei tukku hoz tummut silmyt da hipie, vinot silmynreemavukset?
Kenembä sinunsta semmoni on tullut, mokoma...

Malanja Paatelan babah tietysti. Mustu vinosilmy.
Keskiäjjal olisi poltettu noitana.

Kohtaus 7. POVARI-KULKUKAUPPIAS

Kulkukauppias tulee paikalle. Ollaan edelleen Malanjan kotona. Manja on nyt 5-vuotias.

Paša Osta ga sinä hyvä mučoi čoma šlkkupaikku. Sit ennustan sinule tavallistu huogehembah hindah.

Malanja Ga, anna tulou sit.

Paša Sinä kuolet suuren karjutaloin emändänny, kuvven lapsen muamannu.
Yksi lapsi, tyttö, andau muamale suuren ozan, a ga toine, briha, on goran lapsi.

Jouvut pikapuolin korgeiarvoize saldathengilön edeh,
kudai pidäy čestis pajattijii, värikkähästi suorivunnuzii naizii.

Malanja Mannerheimi. Tulosillah valistustaloin venzaijah.
Vai mistä se tuo eukku sen ellendäi...?

Joroh A lehtes lugenut. Tahtou myvvä tuon hurstin... hiirtoi akkane.

Ei osteta ni midäh. Mäne iäreh meijjän eluo häirizemäs.
Tai andieks... hyökkäikö Ven'ah da valtuua Hyrzylän mutkan,
muga kui olemmo kuulluh.

Paša (kerää tavaroitaan, vihaisena, sylkee, lattialle ym)
Hyökkäi da valduua. Da hyväste jouvvatto minun puoles.
Sotataloi vielä loajitah.
Voina tulou.
Linnunradan suvipuolel oli mennyt syssyl nji outo.
Un'essa yöl verta lehmät lypsetäh.
Kristos huntta suorah Loadogan poikki Suojärvel päi,
pilvih peä yldäi...

Joroh Taijan minä sittenkin perua vastevain pagin,
ossan tämän ylen tsoman hardiepaikan.
Da lizäkse tuon kulduisen tsomennukse.

Paša Passibo, sinä nero vohattu.
Tosiazies n'äin minä eräin yön kultaize dvorssun
libo linn'an mezän tagan.
Valgieh leipeä syötih, djenkoa jogahisel tukkusatasie.
Ylen hyvä olloi dielot Hyrzylän kumbusil...

Joroh antaa rahat, iskee silmää pöydän alla olevalle Manjalle.

Paša Herran'i aigu. Onpas tiäl pikkuneidizel tsomat silmät.
Oletkos tavallin'i ristikazu vai herran anheli.
Sinul luboan kassoa ilmai, migä sinuu vuottau iespäi...

Manja valitsee pakasta kortin, josta Paša ennustaa.

Paša A muamon jällil mänet taivah ikkuna aol,
olet näkevä Kristoksen nägön da persouun'an.
Tulou kuldukutrine poigu päivänlaskumoaldu,
da rakkavus leimahetah siin silmynräpävykses.
Sinul pidäy soaha ehtottomaste tsomennus kaglah sildä varal.
Kassopa tätä, hobjaine kaglaristu, hobjaises shieppizes...

Paša lähtee. Malanja ja Manja ihailevat pielin edessä lahjojaan.

Kohtaus 8. TSASOUNAN VIHKiminen

Raikasta musiikkia, kirkonkelloja. Kankaalla kuva Tsasounan sisältä.

Kertoja Syksy tuli raivokkaan punaisin, tulina palavin pihlajin ja haavanlehdin.
Kyläväen unelmissa väikkynyt oma kirkko oli vihdoinkin totta, kellot soivat kutsuen
kyläläisiä palvelukseen.
Se oli noussit talkoilla kevättylvöjen, heinätöiden ja elonkorjuun ohessa.
Se oli kaksitoista metriä pitkä, seitsemän leveä.

Poistuvat. Alkaa kuulua harrasta musiikkia, ihmiset kerääntyvät paikalle.
Sitten tulee kuoro, jossa on Malanja. Manja, nyt 10-vuotias, on eturivissä kuuntelemassa.

Kuoro Jotka Herraan turvautuvat, ovat kuin Siionin vuori;
se ei horju vaan pysyy ainkaikkisesti.
Oi Kristus rakkauden ja armon Jumala, Sinä kirkastuit vuorella,
ja opetuslapset näkivät Sinun kunniasi kykyjensä mukaan,
että nähdessään Sinut sitten ristiinnaulittuna
ymmärtäisivät Sinun kärsivän vapaasta tahdosta
ja saarnaisivat maailmalle,
että Sinä olet totisesti Isän kirkkauden ja
armorikkaan rakkauden säteily.
Valaiskoon Jumalansynnyttäjän
ja Ikuisen neitsyen rukouksien tähden
meitäkin, syntisiä, ikuinen valkeutesi.
Kunnia olkoon Sinulle.

Kohtaus 9. MALANJAN UNI

Kun valot tulevat takasin, lavalla on sänky, jossa Malanja ja Joroh ovat nukkumassa, Malanja raskaana.

Joroh Mintäh olen nenga huolevuonnuon oloine?
Ongo kohtuos mittuinengi probliemu?

Malanja Älä huoli, kai on putilleh. Marjatal lapsensuandu oli
nedälin hätkestynnyh, lapsigora oli kazvanuh liijan suurekse.
Eikä nababoabol kunnon pihtejä. Olisi ehdottomasti pitänyt viijä hyvissä ajoin bolnissuh...
Vai hyvin siin käi, Jumal pisäy huolen. Kun menette vielä
Manjan kel keviäl pyhiinvaelluksel Valmoh, da viette esirukoikset.

Joroh Taki uskaldan.

Nukahtavat. Seppo tulee parrakkaan Shemeikan hahmossa. Alkaa hyväillä Malanjaa.

Seppo Lähe miun mugah, lähe, lähe. Hyrsylän kumbuzil mustu piiga.
Lähe Hyrsyläst iäreh, mie huolen pijän siustai.
Sovvan soarih selgien tuakse, mazmoi syötän zoaharin da kerman kel.
Hautoan ssiut angervain ja marunan kukkapilvih da
kulleroih kuldumiäzyi segal...

Malanja Ei, ei, ei. Da, da, da. Mene iäreh.
Eigo tule, tule syvyksih, kudamaspäi minä sinuu kirrun.

Kohtaus 10. VALAMON MATKA

Kankaalle heijastetaan kuvia Sortavalasta, Laatokasta, sisävesilaivasta ja Valamosta.
Lavalla on paljon ihmisiä.

Kuoro Kätensä jos laske ken
taivaan pellon auran,
älköön käykö arkaillen
alla uskon hauraan,
vaikka laihoon elämän
lyövät siivet pimeään,
valoon uskaltakoon...

Henkilö A (Paldanius)

On se valtava, kato. Voi Jumalani.
Jotain yli ymmärryksen mittasuhteiltaan.

Henkilö B (Paša)

Maailman korkeimpia kirkkoja.
Kreikkalaismunkit Sergei ja Herman perustaneet 1100-luvulla.

Henkilö A On se ihme. Kellokin painaa seitsemäntoista tonnii, jos on tuota partaturilasta uskominen.

Henkilö B Yksin kieltä täytyy kaksi miestä heiluttaa, jotta kilahtas Laatokan tiuku.

Kuoro Salmiin asti kuuluu mukamas tyynellä ilmalla Valamon kellot.

Soi liturginen musiikki. Alkaa palvelus.

Henkilö C (Seppo)

Jotka Herraan turvautuvat, ovat kuin Siionin vuori;

Henkilö D (Outi)

se ei horju vaan pysyy ainkaikkisesti.

Henkilö C Oi Kristus

Henkilö D rakkauden ja armon Jumala,

Henkilö C Sinä kirkastuit vuorella,

ja opetuslapset näkivät Sinun kunniasi kykyjensä mukaan,

Henkilö D että nähdessään Sinut sitten ristiinnaulittuna

ymmärtäisivät Sinun kärsivän vapaasta tahdosta

ja saarnaisivat maailmalle,

Henkilö C että Sinä olet totisesti Isän kirkkauden ja

armorikkaan rakkauden säteily.

Manja (lukee esirukouslipukkeen jonka laittaa keräyspisteeseen)

Pelasta Herra palvelijasi Malanja.

Manja asettuu synnyntunnustusta varten kaltevan lukupenkin äärelle,
jossa on pappi valmiina.

Manja (laulaen paperista jonka on kirjoittanut etukäteen)

Minä Manja Pelagea olen saastuttanut ja turmellut Jumalan kuvan ihmisessä
katselemalla ja koskettamalla itseäni peilin edessä tuntien siitä suurta mielihyvää.

Olen ollut häpeäksi oikeauskoiselle Karjalan heimolle Pyhän Jumalan kasvojen edessä
myös tekemällä ajatuksissa syntiä.

Vielä olen rikkonut neljättä käskyä uhmaamalla useita kertoja äitini,
kilvoittelevan jumalanihmisen tahtoa.

Lisäksi olen epäillyt hänen uskoaa ja syyttänyt salasyynnistä erään perheystävän kanssa.

Nyt äitini olles raskaana häpeän ja kadun sitä.

Pappi Mikä kohta synnättävän äitisi tila tällä hetkellä?

Manja En osaa sanoa...

Pappi Koska menette takaisin kotiin...

Manja Kotona olemme jo huomenna illalla.

Pappi Ettekö millään pääsisi aikaisemmin?
Äitisi asiat eivät taida olla siellä oikein hyvin.

Manja Mikse? Onko äiti...?

Pappi Minulle arvottomalle tunnustuksen tehnyt hengellinen lapseni,
minä mitätön syntinen en voi antaa syntejä anteeksi maan päällä, ellei Jumala antaisi.
Mutta sen jumalallisen äänen tähden, joka Herramme Jeesuksen Kristuksen ylösnousemisen
jälkeen tuli apostoleille sanoen:
"Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annetut;
joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt"
Kaiken mitä olet sanonut, ja kaiken mitä et ole sanonut,
Jumala antokoon sinulle anteeksi tässä ja tulevassa ajassa.

(Manja on aivan tuskissaan.)

Pappi Valtias Herra Jeesus Kristus, meidän Jumalamme,
joka hyväksyit myös syntisen naisen,
joka hartaasti itkien kasteli tahrattomat jalkasi ja kuivasi ne hiuksillaan,
ja sanoit hänelle: "Nainen, sinun syntisi ovat anteeksi annetut.

Sinä, joka hyväksyit ryövärin ristillä tapahtuneen katumuksen,
sinä joka sanoit: "Tunnustakaa toisillenne syntinne."

Sinä, kaikkiihyvä ja ylen armollinen Herra,
anna anteeksi tässä ja tulevassa ajassa kaikki,
mitä hengellinen lapsesi Manja Pelagea on tunnustanut edessäsi
minulle kelvottomalle murtunein sydämin
ja suo hänen tulla tuomituksi tulematta eteesi,
sinä joka olet kiitetty ainkaikkisest. Amen.

Pappi **Tyttö hyvä, kiirehtikää nyt takaisin kotiinne,
Äitinne varmasti tarvitse teitä.**

Manja ja Joroh lähtevät takaisin kotiin, mikä näytetään heijastamalla taas Laatokkaa tms.

Kohtaus 11. MALANJAN KUOLEMA

Ruumiinvalvojaiset, arkku on näyttämöllä, paikalla paljon ihmisiä,
Manja kuljeskelee välinpitämättömän näköisenä, tyhjä katse silmissä.

Kuoro Kazo, taivahine taattoin,
 kui sulat sulkaiset jättelit sulattomiks,
 et jo kuldaine armoiseni viel
 kuzunu händy kuldasii syntysiis,
 akkiloinu armoittomih eloksiis.
 Kuibo nygöi ruvennen,
 kui ihailmoiseni voinen kävvä
 ja ruveta asettumah
 nämis suuris ikäväsissään.

(Outi tulee Manjan luo ja ottaa käsipuoleensa)

Manja Mido on Kharon?

Outi Kharon? Manalan virran lautturi, antiikin tarustossa.
 Kuolema tavallaan. Kuinnii?

Manja Manala... Malanja...

Outi on iloinen, kun Manja on edes hieman ”tässä maailmassa”. Hetken päästä Outi poistuu, ja Manja menee jonkun naisen luokse.

Manja Kertokoa tarkkah kai midä häi pagisi,
 saluamatta midäh.

Henkilö E (Seppo)

Maltoi sanuo vaiku katkeilijat virkehet, kudamii oli jygei ellendiä.
Kuččui iččiedäh ”topakse kirkkahuos”,
kuolendah suuditunnu omassah azutus ”riähkäs”.

Klaudia ”Lapsi piässöy da on tyttö, händy pidäy kuččuo Silja, ollou poigu, sit Seppo”.

Henkilö E Näin itkien pagisi.

Manja A endäpö sitten?

Klaudia Ei midäh. Sit häi kuoli. Da tunti kolmisen peräh... niinkun tiijät.

Henkilö E Rauha hänen sielul.

Nainen poistuu sivummalle, Klaudia tulee Manjan luokse.

Klaudia "Jos se on poigu, on ristittävä Sepoksi".
Libo täysin mahdollista, jotta...

Manja (keskeyttäen, sylissään vastasyntynyt lapsi)
Johtuu varmaan isän ammatista Seppä... Seppo.
Midä myö siid, Siljahan mie oon, kerto myö olemmo tyttö.
Pikkuriikkine solonen sinisilmä.
Isän sukuun varmaan, siellä on sinisilmiä.
Meijän pikku kuldu. Silja, Karjalan lapsi.

Outi Se tulee tietysti siitä Sillanpään kirjus.
Sehän kävi sen keviäl koulun lainastosta,
minä olin vielä andamas.
"Nuorena nukkunut".
Siinähan on Silja-niminen tsoma nietine, veljessota käynnis.
Sodan molempien osapuolten tuomitsema,
koska oli auttanu kumpoakin.
Jeesuksen morsiameksi pilkataan. Sit kuolou keuhkotautiin.
Kakskytkaksvuotias uskova maalaistyttö.
melgeh yhtä laps kui sinä...

Manja Mintah sellazii pagiset.
Myö elämmö viel kodvan aigua Siljan kel,
elämä vasta iespäi.
Kuuletko Silja, kai on hyvin,
tulevazus täynnä rakkavutta da rikkavutta,
joita mamarukalta taisi puuttua.
Vai mitä, pikku Silja
imheisään kassoa mollottaa,
jotta kembo musta akkanenhäntä pitelöy.
Kuule, minä olen sinun sizär, Tsikko.
Äitin korvikkeeks jovvuin ku oikie muomo läks tuonilmasih.
Vai kyllä myö pärjeämmö.

Uvven varpasängyn meil Danilo viel loatii,
da alkaa sähköön roandi Jugakoskel.
Hyvin meil täs käi,
tulou toveksi maman uni.